

A Magyarországi Facilitátorok Egyesülete (MFE) Pedagógus Munkacsoportjának ajánlása a Krókusz Projekt – Virággal az erőszak ellen című program megvalósításához

A pedagógusi visszajelzésekből is kitűnő, egyre erősödő együttműködési, „fegyelmezési” nehézségek és a fiatalokat egymás és a pedagógusok ellen fordító erőszak feldolgozásához, „átfordításához” szeretnénk hozzájárulni nemzetközi tapasztalatokra épülő módszerekkel, workshopokkal és tanórai keretbe is illeszthető foglalkozási tervekkel, foglalkozások vezetésével.

A 2021-ben létrehozott MFE Pedagógus munkacsoport elkötelezett az oktatás facilitatív támogatásában. A facilitáció módszertanának alkalmazásával segíteni szeretnénk a harmonikus diák-pedagógus és diák-diák kapcsolat kialakulását és fenntartását, az elakadások feloldását: a gyorsabb és könnyebb összehangolódást, a közösségek számára legjobb megoldások, tervek, döntések közös, konszenzusos megalkotását, amelyek csökkenthetik, illetve könnyebben kezelhetik, sok esetben meg is előzhetik a konfliktusokat.

Háromféle támogatásunk célja a pedagógus- és a diákedukáció:

1. Az általános iskola 3. osztályától egyetemig terjedő korcsoportra készítettünk egy 45–60 perces **Együttműködési szabályok megalkotása facilitációval** című óravázlatot. A pedagógus ennek használatával segít megnyílni a diákoknak, és közös megállapodás mentén elköteleződni másfajta viselkedés mellett. Az ilyen módon létrejött szabályokkal, korosztálytól függetlenül, sokkal nagyobb felelősségvállalásra és együttműködésre számíthatunk a gyerekek részéről.
2. Erősen traumatizált közösségek esetén, kérésre, a foglalkozást facilitátor szakemberrel előkészítjük és levezetjük, illetve segítséget nyújtunk a facilitáció sikeres megvalósításában.
3. Workshopokon saját élményeken keresztül segítjük a pedagógusokat önmaguk fejlesztésében, a facilitáció során alkalmazott, eredményességüket támogató hatékony csoportos eszközök, módszerek és megközelítések megismerésében, használatában.

Hogyan juthat hozzá a pedagógus és közössége a támogatásokhoz?

- Az 1. pontban jelzett óravázlat ezen ajánló mellékleteként alább olvasható.
- A 2. pontban jelzett támogatásra a helyzet rövid ismertetésének leírásával várjuk az igénybejelentést. A program levelezési címe: **krokusz.facilitacio@szembenezes.hu**
- A 3. pontban jelzett pedagógus workshopokra szintén a fenti e-mail címen lehet jelentkezni.
A jelentkezések alapján a Szembenezés Alapítvánnyal közösen kialakított régiókban, jelenléti programokon nyújtunk támogatást.

Várjuk a találkozást.

Örömmel segítünk és tanulunk.

Wieland Veronika
MFE Pedagógus munkacsoport

Együttműködési szabályok megalkotása facilitációval

Óravázlat

Általános iskola 3. évfolyamosai számára

(A nyelvezetet és a példákat a korosztályhoz igazítva, egészen egyetemi csoportokig használható.)

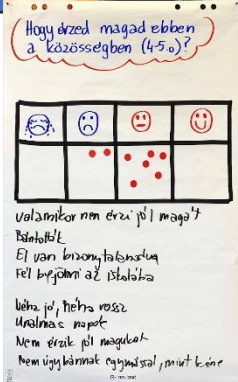
A forgatókönyv felépítése:

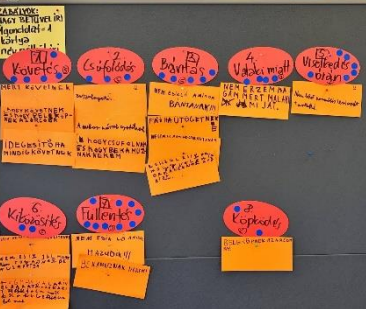
idő	Lépések	Eszközök
Ide írjuk a foglalkozásrészek időintervallumát. Ez segíti megállapítani, hogy az egyes lépéseket a valós időhöz képest hogyan sikerül megvalósítani. Az időtartásban segít. pl. 13.00-13.15	Ebben az oszlopban pirossal kiemelve olvashatóak az egyes gyakorlatok címei. Az egyes <u>gyakorlatok célját aláhúzva</u> jelöltük, ami felvezetésnek is használható. Sárga kiemeléssel írtuk a hívókérdéseket, melyek elgondolkodtatóak, bevonóak és kifejtést igénylőek. <i>Kékkel írtuk azokat, amelyek a gyakorlatok sikeres megvalósításához a tanárnak szóló instrukciók.</i> Feketével pedig azokat, amiket a saját szavainkkal érdemes elmondani a tanulónak.	Ez az oszlop tartalmazza a szükséges eszközök listáját és fotóját, hogy könnyebb legyen az előkészület. ☐ *Fch: szabályok * Fch=flipchart <div style="border: 1px solid black; background-color: #4a86e8; color: white; padding: 5px; text-align: center;">Ilyen szövegdobozba a tanár számára írtunk néhány fontos instrukciót, amitől biztosan jól fog sikerülni az adott gyakorlat megvalósítása.</div>

Fontos alapelvek:

- Legyen ez az alkalom jelentősen más, mint a többi tanóra/foglalkozás. Önmagában az, ahogyan a pedagógus beleáll, ahogyan a startnál keretezi az eseményt, a szokásoshoz képest egészen másfajta viselkedést, bevonódást hív elő a diákokból.
- A hagyományos pedagógusi működés helyett a facilitátori működést alkalmazzuk, mely során inkább moderáljunk, semmint dominálni akarjuk a folyamatot. Törekedjünk arra, hogy koruktól függetlenül, partnerként vonjuk be a diákokat - legyen ez egyfajta párbeszéd fórum.
- Adjunk teret a véleményalkotásnak (az eltérő véleménynek is). Tegyük világossá, hogy az eltérő vélemények, nézőpontok külön-külön is érvényesek/igazak lehetnek, együtt adják a teljes képet. A megoldásokat közösen könnyebb megtalálni.
- Készüljünk fel arra is, hogy időnként erőteljesebben kell majd alkalmazni a csendet, hogy megnyíljanak a diákok. Tapasztalatunk szerint rendkívül értékes idő, amit a csendre szánunk.
- Védjük a hozzászólót!
Fontos, hogy nehéz témáról csak akkor mernek beszélni a fiatalok is, ha tudják, biztonságban vannak, és semmilyen sérülés nem érheti őket:
  - érvényesítsük az anonimitást;
  - biztosítsuk, hogy végighallgassák egymást;
  - fogadjuk, és fogadtassuk el, ha valaki nem kész rá, hogy élőszóban közölje gondolatait (az óravázlatban megadott szabálykeretben alkalmazzuk pl. a post-ites módszert).

Sok sikert kívánunk a megvalósításhoz!

idő	Lépések	Eszközök
10.50-11.05	<p>Felvezetés 5'</p> <p>Célja: Hangsúlyozzuk, hogy ez egy másfajta óra lesz, mint amit megszoktak tőled, ezért másféleképpen fogtok beszélgetni.</p> <p><i>Vezesd fel az órát:</i></p> <p>A szülők és tanárok sokat beszélgetnek egymással és veletek is arról, hogy valami nem jól működik mostanában ebben a közösségben. Gyakoriak a bántások, tettelesen vagy csak szavakkal. A szülők azt mesélik, hogy néhányan nem szívesen jöttek már ebbe a közösségbe.</p> <p>Ezt az különleges órát azért tartjuk, hogy ezen jó irányba változtassunk.</p> <p>Hogy hangzik ez nektek?</p> <p>A segítségeteket szeretném kérni abban, hogy jobb hely legyen ez a közösség, hogy örömmel jöhessen mindenki ide.</p> <p>Akire számíthatok ebben emelje fel a kezét! 🖐️</p> <p>Hoztam néhány szabályt, hogy mindenki biztonságban érezze magát beszélgetés közben:</p> <p>Szabályok – Fch-on</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kapcsolj kíváncsi üzemmódba – <i>magyarázat:</i> kíváncsi üzemmódban meg akarod érteni, hogy a másik miért viselkedik úgy, miért mondja azt, amit. Nem kell vele egyetértened, de kötelező a végére járnod, hogy miért mondja azt, amit mond. Ez segíteni fog nekünk a megoldások megkeresésében is. • Figyelj oda magadra és a többiekre – <i>magyarázat:</i> úgy beszélj, viselkedj másokkal, ahogy te is szeretnéd, hogy veled viselkedjenek. Vigyázzunk egymásra! • Jelezd a zöld kártyát, ha rosszul esik valami <p><i>Kérdezd meg:</i></p> <p>Érthetőek számotokra ezek a szabályok?</p> <p>Megkérhetlek benneteket, hogy a következő 1 órában ezek szerint viselkedjünk?</p>	<p>Teremrendezés: ültetés félkörben asztaloknál, asztalok között lehessen mozogni.</p> <p>☐ Fch: szabályok</p> <p>☐ zöld kártyák</p> <p>TIPP: A szabályokat helyezd el egy olyan helyre, ahol végig látják a gyerekek.</p> <p>☐ öntapadós pontok</p> <p>☐ filctoll</p>
11.05-11.10	<p>Egypont 5'</p> <p>Célja: Ráhangolni titeket a beszélgetésre, pillanatképet készíteni, milyen is a jelenlegi helyzet az osztályban.</p> <p>Először csak szeretném felmérni, hogy ki hogyan érzi magát ebben az osztályközösségben.</p> <p>Erre a kérdésre fog mindjárt mindenki válaszolni egy különleges módon:</p> <p>Hogy érzed magad ebben az osztályban?</p> <p>Mindenkinek ragasztok mindjárt az ujjára egy öntapadós pontot. És arra kérlek, hogy majd, ha mondom, akkor gyertek ki egyszerre és tegyétek fel a pontot erre a skálára oda, ahol saját magatokat érzitek.</p> <p><i>Magyarázd el a skálát mielőtt kiosztod a pontot:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • A síró arcocska azt jelenti, hogy nagyon-nagyon rosszul érzem magam ebben az osztályban. • A szomorú azt jelenti, hogy sokszor érzem magam rosszul, de azért néha jó itt nekem. • Az egyenes szájú azt jelenti, hogy csak néha érzem magam rosszul itt, de többségében jó itt nekem. 	<p>☐</p> <p>☐</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • A mosolygós pedig azt jelenti, hogy szuperül érzem magam ebben az osztályban. <p>Döntsd el először, hogy hová fogod tenni. Eldöntötte mindenki? Akkor gyertek ki és tegyétek fel a megfelelő helyre a pontotokat.</p> <p>Köszönöm mindenkinek a válaszát. Beszéljessünk az eredményről egy kicsit.</p> <p><i>Kérdezd meg:</i> Mit gondoltok, aki ide tette mire gondolhatt?</p> <p><i>A válaszokat próbáld úgy felírni a táblázat alá, ahogy mondják a gyerekek. Nem kell mindenkit meghallgatni, de meg lehet szólítani a csendesebb gyerekeket is. Időt spórolhatsz azzal, ha csak beszélgettek az eredményről. Gyorsan pörgősen vezesd a vélemény alkotást.</i></p>	<p>FONTOS: Semmiképp se úgy kérdezd a véleményüket, hogy: Ki tette ide és miért? Védd meg a pontot tevőt azzal, hogy hipotetikus kérdést teszel fel. pl. Mit gondoltok miért kerülhetett ide ez a pont?</p>
<p>11.10-11.25</p>	<p>Kártyakérdés 15' Célja: Összegyűjtjük, mi zavar titeket leginkább a csoporton belül.</p> <p>A következőkben post-iteken összegyűjtjük, hogy Mi az, ami nagyon rosszul esik neked a többiekétől?</p> <p><i>Magyarázd el a szabályokat:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nyomtatott NAGYBETŰ (ne tudjuk ki írta, védjük ezzel is magunkat, írjuk le bátran, ami bánt) • 1 gondolat kártyánként, • név nélkül (védjük a másikat is) <p><i>Annyi postiet írjanak, amennyit csak szeretnének. Egyforma színű tollakkal írjanak (pl. kék). Ha elkészültek szedd össze a postiteket és próbáld egy kicsit összekeverni, hogy lássák védeni akarod őket a lelepleződéstől. Olvasd fel egyesével a kártyákat és kérdezd meg a gyerekeket, hogy mennyire értik, ami a kártyára van írva. Ha nem értik, akkor adj te egy jelentést neki és kérdezd meg, hogy erről lehet-e szó. Miközben felhelyezed a 2. kártyát kérdezd meg, hogy ez ugyanarról szól-e mint az előző, vagy ez egy másik probléma. Ha ugyanaz, akkor tedd az előző alá, ha másik akkor tedd új oszlopba. Járj el így az összes többi kártyával is egészen addig, amíg minden kártya felkerül csoportosítva a táblára. Dicsérd meg őket, milyen sok gondolatot meg mertek osztani.</i></p> <p>Most adjunk nevet az egyes csoportoknak.</p> <p><i>Olvasd fel egyesével az első csoportban a cetliket és kérdezd meg:</i> Milyen nevet adjunk ennek a csoportnak?</p> <p><i>Ha nincs ötletük tehetsz javaslatot, de kérdezd meg, hogy egyetérteneke-veled. Adjatok minden csoportnak nevet és írd ezeket egy eltérő színű post-itre. Sorszámozd meg a témákat a fotón látott módon!</i></p>	<p>☐ papírral bevont tábla ☐ nagy méretű postitek ☐ ovális vagy eltérő színű postitek ☐ fekete filcek ☐ szabályok nagy kártyán</p> <p>TIPP: A szabályokat írd fel 1-1 postitre, hogy lássák hogyan is kell írniuk.</p>
<p>11.25-11.30</p>	<p>Többpont kérdés 5' Célja: súlyozzuk a sok rossz dolog közül, melyek a legrosszabbak.</p> <p><i>Mindenkinek ossz ki annyi pontot ahány téma van/2. Pl. Ha van 6 témacsoport, akkor mindenki 3 pontot fog kapni.</i></p> <p><i>Kérdezd meg:</i> Melyik a legrosszabb neked ezek közül?</p>	<p>☐ öntapadós pontok</p>

Írd rá a téma számát a pontodra. Pl. Ha a 3. sorszámú probléma neked a legrosszabb, akkor 3-ast írd rá az egyik pontra. Van x pontod, írd rájuk az x legrosszabbnak a sorszámát.

Várd meg míg mindenki ráírta a sorszámokat a pontokra, hogy ne befolyásolják egymást. Majd kérd meg őket, hogy helyezték el a pontokat oda, ahová szánták. A Post-itekre pontozzanak. Majd számold meg a pontokat és állítsd fel a rangsort.

11.30-11.45

Szabályozzuk magunkat 15'

Célja: Ezekre a számotokra problémás viselkedésekre fogtok saját magatok számára szabályokat alkotni.

Első 3-4-re alkossunk szabályt párokban fogtok ötleteljenek 5 percig.

Mondj példát a szabályalkotásra:

pl. Köpködés - Ne köpködj! helyett Mit csinálj, ha köpni szeretnél?: Köpj a wc-be!

Adj 5 percet a gyerekeknek a szabályok kitalálására. Majd kérd meg, hogy olvassák fel, amit írtak.

Segíts nekik a mondatok megfogalmazásában. Ügyelj a következőkre:

- pozitív megfogalmazásuk legyenek (ne legyen benne NE, vagy NEM) jó kérdés ebben az esetben: Ha ezt nem szeretnétek, akkor mit szeretnétek helyette?
- E/2-ben legyen megfogalmazva.

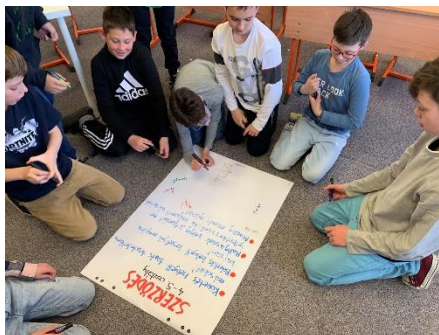
Beszélgétek meg hogy a többiek is el tudják-e fogadni.

Szerződés kötés

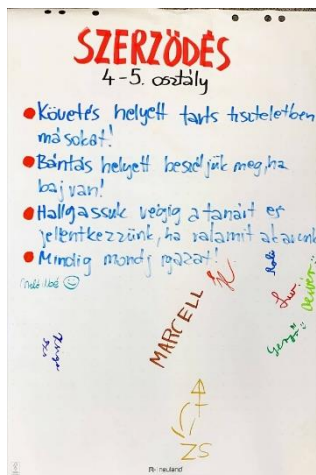
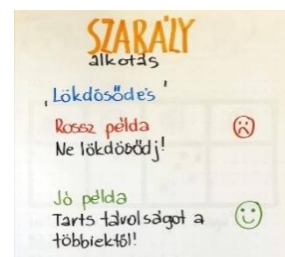
Írd rá a dátumot a papírra, majd kérd fel őket a szerződésre:

Mindenki írja alá színes filctollal - ez azt jelenti, hogy egyetértesz és mindent megteszel, hogy ezeket a szabályokat betartsd!

Beszélgétek meg azt is, hogy hová fogjátok ezt a szerződést kitenni a falra, hogy emlékeztessen mindenkit, megállapodtunk.

- fch-Szabályalkotás példa
- fch: szerződés
- színes filcek

11.45-11.50

Lezárás 5'

Mondd el nekik, hogy hogyan fogjátok rajta tartani a figyelmeteket („Amire a figyelem irányul abban történik tanulás” Tim Gallway) Pl.:

- Minden nap elején megbeszélitek, hogy előző nap hogyan sikerült a szabályokat betartani.
- Megtapsoljuk, aki nagyon igyekezett.
- Megbeszélitek, hogy ki mire szeretne a nap során a szabályok közül a legjobban odafigyelni.
- Hogyan tudnak a gyerekek egymásnak segíteni a szabályok betartásában?

Dicsérd meg azokat a gyereket, akik a szabályunknak megfelelően viselkedtek az elmúlt órákban. Nagyon ügyesek voltatok! Tapsoljuk meg magunkat 😊